

Sygn. akt III Ca 38/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Gabriela Sobczyk

Sędziowie: SO Barbara Braziewicz (spr.)

SR (del.) Roman Troll

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2016 r. na rozprawie sprawy

z wniosku M. P.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 9 października 2015 r., sygn. akt I Ns 1040/13

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Roman Troll SSO Gabriela Sobczyk SSO Barbara Braziewicz

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. P. wniósł o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości gruntowej stanowiącej własność wnioskodawcy (...) SR w Wodzisławiu Śląskim stanowiącej działkę (...) na rzecz (...) SA w K., której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad i pod powierzchnią tej nieruchomości urządzeń przesyłowych lub ich instalacji oraz prawa do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych wraz z prawem wejścia i wjazdu odpowiednim sprzętem na nieruchomość, o szerokości 30m, nadto zasądzenia od uczestnika na rzecz wnioskodawcy wynagrodzenia za ustanowienie służebności w wysokości 50.000zł i kosztów postępowania na swoją rzecz od uczestnika postępowania.

Uczestnik postępowania (...) SA w K. wniósł o oddalenie wniosku kwestionując roszczenie co do zasady i podnosząc zarzut zasiedzenia służebności gruntowej w swojej treści odpowiadającej służebności przesyłu na tej nieruchomości oraz wniósł o zasądzenie na jego rzecz od wnioskodawcy kosztów postępowania.

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim postanowieniem z dnia 9 października 2015r. w sprawie z wniosku M. P. z udziałem (...) S. A. w K. oddalił wnioski; zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania 657zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i ustalił, że każdy z zainteresowanych ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Przytoczone postanowienie zostało poprzedzone ustaleniami Sądu Rejonowego, z których wynika, że w księdze wieczystej KW (...) SR w Wodzisławiu Śląskim prowadzonej dla nieruchomości położonej w M. o pow. 0.16.45 ha działka (...) prawo własności wpisano na rzecz M. P.. Wnioskodawca jest właścicielem nieruchomości od roku 10.02.1983r. na podstawie umowy darowizny. Nieruchomość wnioskodawcy jest zabudowana i ogrodzona. Część zabudowana zajmuje powierzchnię ok. 0.08.00 ha. Linia przebiega po przekątnej nieruchomości, przez jej środek. Budynek mieszkalny wybudowany został przez wnioskodawcę 29 lat temu (zamieszkuje w nim 26 lat). W dacie budowy budynku wnioskodawcy linia sporna już istniała; jej przebieg był analogiczny jak obecnie. Wnioskodawca zamierzał darować część działki (niezabudowaną) swemu synowi, który zamierzał wybudować tam budynek mieszkalny, jednak z uwagi na usytuowanie linii było to niemożliwe. Część działki poza pasem oddziaływania linii jest dla wnioskodawcy bezużyteczna. Pracownicy uczestnika dokonują wstępu na teren nieruchomości wnioskodawcy w celu konserwacji czy przycięcia drzew wokół linii.

W dniu 10.01.1975r. Komisja Planowania w K. wydała decyzję o zatwierdzeniu planu realizacyjnego budowy linii napowietrznej 110kV R. – Zachód – szyb M. na terenie R. – M.. Linia ta została wykonana w roku 1979; linia napowietrzna relacji (...) R. Zachód – (...) S. M. odebrana została 24.07.1977r. W dniu 24.07.1979 sporządzono protokół z odbioru technicznego linii napowietrznej j.w. Czynności polegające na dokonaniu odbioru były wykonywane przez Zakład (...) w G.. W roku 1982 linia już jako N. – S. M. przekazana została na majątek poprzednika uczestnika. Została następnie rozcięta i na siódmym kilometrze licząc od (...) N. został wybudowany i włączony (...) R.. Odbiór tego (...) odbył się 16.11.1995r. Włączenie (...) R. miało miejsce w 1996r., część linii napowietrznej zastąpiono linią kablową. Obecnie z pola nr 14 rozdzielni 110kV (...) R. wychodzi linia do stacji S. M.. Rozcięcie linii koło (...) R. i zastąpienie tam części linii napowietrznej linią kablową nie miało wpływu na przebieg linii przez nieruchomość wnioskodawcy.

Zakład (...) początkowo wchodził w skład Przedsiębiorstwa Państwowego Zakłady (...) w K.. Od 1985r. wszedł do Przedsiębiorstwa Państwowego (...) w K.. W dniu 16 stycznia 1989r. utworzono Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w G., które wyposażono w składniki mienia PP Południowego O. Energetycznego na bazie zakładu Zakład (...) w G.. W dniu 12 lipca 1993 r. nastąpiła komercjalizacja przedsiębiorstwa państwowego, w wyniku czego powstał (...) SA w G.. W dniu 1 lipca 2007 r. została zawarta umowa o objęcie akcji i wniesienie wkładu niepieniężnego. Mocą tej umowy, (...) SA w G. wniósł do spółki (...) Spółka Akcyjna w G. zorganizowaną część przedsiębiorstwa w zamian za obejmowane akcje w podwyższonym kapitale zakładowym tej spółki. W ramach zbytej części przedsiębiorstwa przeniesiono m.in. własność urządzeń służących do przesyłu energii elektrycznej, w tym stacji transformatorowych, słupów i linii elektroenergetycznych oraz prawa majątkowe. Z dniem 20 lutego 2012 spółka (...) Spółka Akcyjna w G. zmieniła firmę na (...) Spółka Akcyjna w G.. W dniu 1.10.2012 nastąpiło przejęcie (...) Spółka Akcyjna w G. przez (...) Spółka Akcyjna w K..

Na kopiach map zasadniczych w skali 1:500 przedstawiono przebieg linii energetycznej i linii przesyłowej przebiegającej przez nieruchomość wnioskodawcy. Pas energetyczny (PE) przebiega między skrajnymi przewodami linii napowietrznych (od 5,7 do 5,8m). Pas ochronny zgodny jest z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Gminy M. (szer. 18m) oraz pas technologiczny (PT) ustalony z uzgodnieniami branżowymi (po 15 m od skrajnych przewodów) .

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy poczynił w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, szczegółowo podany w motywach uzasadnienia, w tym w oparciu o dokumenty przedłożone przez wnioskodawcę i uczestnika postępowania, zeznania wnioskodawcy, opinie biegłych, które w sposób wnikliwy i gruntowny przeanalizował.

Sąd Rejonowy w tak ustalonym stanie faktycznym stwierdził, iż wniosek jest nieuzasadniony. Zgodnie z art.305¹k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią

urządzenia, o których mowa w art. 49 §1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń. Zgodnie z art. 305² k.c. w sytuacji braku zgody właściciela na ustanowienie służebności, przedsiębiorca może żądać jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem. Z żądaniem ustanowienia służebności wystąpić może również właściciel nieruchomości obciążonej istnieniem na jego gruncie w/w urządzeń.

Fakt przebiegu linii średniego napięcia przez nieruchomość wnioskodawcy był bezsporny. Sporna była kwestia możliwości obciążenia nieruchomości wnioskodawcy służebnością, a to wobec zarzutu zgłoszonego przez uczestnika postępowania. Uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowej w swej treści odpowiadającej służebności przesyłu z dniem 13.04.1987r.

Uczestnik, zgłaszając zarzut zasiedzenia służebności gruntowej w swej treści odpowiadającej służebności przesyłu, powołał się na przepis art. 292 k.c., który stanowi: służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Ponadto, uczestnik zaprezentował bogatą analizę stanu prawnego, związanego ze służebnością przesyłu, obejmującą stanowisko doktryny oraz dorobek orzecznictwa. Zauważyć należy, że pomimo zgłoszonego przez uczestnika postępowania zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu i należytego wykazania faktu nabycia tej służebności poprzez zasiedzenie, wnioskodawca, poza wnioskiem o opinię biegłego z zakresu wyceny nieruchomości nie złożył w sprawie żadnych dalszych wniosków dowodowych w celu odparcia zarzutu uczestnika. W sprawie dopuszczono dowód z opinii biegłego geodety w celu wyrysowania przebiegu linii z uwzględnieniem ewentualnej strefy ochronnej. Powyższy dowód ma znaczenie także w sytuacji uwzględnieniu zarzutu uczestnika jako zarzutu prawa materialnego i przesłankowego stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. W celu definitywnego potwierdzenia okoliczności wskazywanych przez uczestnika przesłuchano wnioskodawcę, który w swych zeznaniach jedynie potwierdził fakt posadowienia linii od co najmniej 29 lat, jak i jej nieprzerwany przebieg przez jego nieruchomość w obecnym biegu. Nadto dopuszczono dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu elektroenergetyki – K. G. - celem ustalenia źródła zasilania stacji, do której wiedzie linia energetyczna przez nieruchomość wnioskodawcy od momentu jej wybudowania, a co za tym idzie – daty wybudowania linii. Postępowanie dowodowe zakończono zatem na opinii w/w biegłego. Z tej to opinii wynika, że stacja, do której wiedzie linia energetyczna przez nieruchomość wnioskodawcy to S. M.. Wynika z opinii nadto, że linia wybudowana została w 1977r. i była zasilana ze stacji R. Zachód (obecnie N.). W 1996r. została częściowo przebudowana (skablowana) i został włączony w nią odcinek (...) R., w wyniku czego odcinek na nieruchomości wnioskodawcy jest zasilany obecnie z tej stacji. Rozcięcie linii koło (...) R. i zastąpienie tam części linii napowietrznej linią kablową nie miało wpływu na przebieg linii przez nieruchomość wnioskodawcy.

W toku postępowania należało dokonać zbadania zasadności zarzutu i stwierdzić jego słuszność.

Z przedłożonych przez uczestnika dokumentów jak i opinii biegłego G. wynika, że ostatecznego odbioru technicznego stacji wraz z linią zasilającą dokonano w dniu 24.07.1977r. i od tej chwili jej fragment zaczął funkcjonować, bez zmiany trasy przebiegu w obrębie nieruchomości wnioskodawczyni. Było to posiadanie spokojne, aż do czasu, kiedy wnioskodawczyni zwróciła się do przedsiębiorstwa o ustanowienie służebności przesyłu.

Weryfikując zarzut zasiedzenia uwzględniono dyspozycję art. 292k.c. oraz art. 172k.c. i 176 k.c. Pierwszy z nich został przytoczony powyżej. Stwierdzić nadto należy, że posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172k.c.). Jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści (art. 176k.c.).

Należy podzielić stanowisko uczestnika, że napowietrzna linia energetyczna jest urządzeniem trwałym i widocznym. Jest to istniejące, trwale urządzenie materialne mające postać widocznego przedmiotu będącego rezultatem świadomego i celowego działania człowieka, znajdujące się na cudzej nieruchomości lub na nią wkraczające i umożliwiające lub ułatwiające korzystanie z tej nieruchomości (uchwała SN z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11, OSNC 2011/12/129).

Spełniony więc został podstawowy warunek, umożliwiający rozpoczęcie biegu zasiedzenia służebności. Zgodnie z powszechnie przyjętym stanowiskiem, datą początkową będzie data odbioru technicznego linii, co jak już wspomniano nastąpiło w dniu 24.07.1977r. Od tej pory rozpoczął się bieg terminu zasiedzenia służebności na rzecz Skarbu Państwa, a to zgodnie z obowiązującą wtenczas zasadą jednolitego funduszu własności państwowej. Przedsiębiorstwo państwowe było bowiem jedynie dzierżycielem określonych składników majątku państwowego. Z dniem 1 lutego 1989r. (nowelizacja kodeksu cywilnego, znosząca zasadę jednolitej własności państwowej, ustawa z 31.01.1989 r., Dz. U. Nr 3, poz. 1) przedsiębiorstwa państwowe mogły posiadać służebność we własnym imieniu, na swoją rzecz i w konsekwencji nabyć ją przez zasiedzenie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjęto, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia 1 lutego 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c., co uniemożliwiało im, podobnie jak art. 128 k.c., nabycie na swoją rzecz własności, innych praw rzeczowych (tak m.in. postanowienia SN z 25 stycznia 2006 r. I CSK 11/05, z dnia 10 kwietnia 2008 r. IV CSK 21/08, z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/08, OSNC 2010/1/15 i postanowienie SN z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10).

Po myśli art. 176§1 k.c., doliczenie czasu posiadania poprzednika dopuszczalne jest jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania. Sposoby pochodnego nabycia posiadania regulują przepisy art. 348-351 k.c. W niniejszej sprawie ustalono, że przedmiotowa linia energetyczna w 1989r. przeszła w posiadanie Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...) w G.. Od 1993r. należała do (...) SA w G., a następnie do (...) Spółka Akcyjna, tj. poprzednika prawnego uczestnika postępowania. Uznać należy, że uczestnik wykazał, za pomocą stosownych dokumentów przejście posiadania urządzeń elektroenergetycznych od chwili oddania ich do użytku do nadal. Oznacza to, że w dniu 24.07.2007r. upłynęło 30 lat samoistnego posiadania linii energetycznej na nieruchomości wnioskodawcy przez poprzednika prawnego uczestnika. Jest to czas niezbędny dla nabycia służebności w złej wierze. Dobra wiara to błędne, aczkolwiek usprawiedliwione przekonanie, że przysługuje uczestnikowi prawo do władania działką wnioskodawcy w zakresie wykonywania prawa służebności przesyłu. Taka sytuacja w sprawie nie występuje.

W konsekwencji poprzednik prawny uczestnika - (...) SA z dniem 24.07.2007r. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą w swej treści służebności przesyłu o powierzchni określonej w opinii biegłego geodety polegającej na utrzymywaniu linii energetycznej, prawie jej konserwacji i napraw oraz dostępu w tym celu. Powyższego stwierdzenia dokonano jednak przesłankowo, a to wobec faktu złożenia w sprawie zarzutu prawa materialnego, a nie odrębnego wniosku zawierającego żądanie stwierdzenia zasiedzenia. Przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa (uchwała SN z 7 października 2008 r, III CZP 89/08). Podkreślić należy, że służebność przesyłu, w przeciwieństwie do służebności gruntowej, nie została powiązana z nieruchomością władnącą. Ma ona na celu umożliwienie przedsiębiorcy właściwego korzystania z urządzeń, których jest właścicielem, a zatem, które wchodzi w skład jego przedsiębiorstwa (art. 55¹ k.c.). Ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria "nieruchomości władnącej" w ogóle nie występuje. Oznaczenie takiej nieruchomości jest więc dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu niepotrzebne.

Skoro ustalono, że składniki mienia (...) SA przeszły na rzecz uczestnika postępowania, to stwierdzić należy, że uczestnik postępowania dysponuje już skutecznym prawem służebności gruntowej, odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu. Prawo to zostało nabyte przez zasiedzenie, a zatem nieodpłatnie. Wobec powyższych ustaleń, wniosek podlegał oddaleniu. O kosztach orzeczono po myśli art. 520§3 k.p.c.

Powyższe postanowienie wnioskodawca zaskarżył w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji. Apelujący zarzucił Sądowi naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 292 k.c. w zw. z art.172 k.c. i 176 k.c. w zw. z art.305⁴ k.c., poprzez błędną wykładnię i nieuzasadnione przyjęcie, że uczestnik skutecznie zgłosił zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu; art.292 k.c. w zw. z art.305⁴k.c. polegające na wadliwym przyjęciu, że wykonanie trwałego i niewidocznego urządzenia nie przez posiadacza nieruchomości w zakresie służebności przesyłu pozwala na zasiedzenie tej służebności oraz naruszenie prawa procesowego tj. art.227k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych wnioskodawcy.

Uzasadniając swoje stanowisko skarżący podkreślił, iż przejście posiadania nie zostało wykazane w sposób przewidziany w prawie oraz według zasad określonych w orzecznictwie sądowym, a zatem nie można doliczyć do zasiedzenia okresu sprzed 1990 r., w szczególności uczestnik postępowania nie udowodnił przeniesienia posiadania konkretnych urządzeń. Ponadto inwestorem przy budowie przedmiotowej linii był KWK (...), a nie uczestnik lub jego poprzednik prawny, tym samym uczestnik nie może powoływać się na skuteczne zasiedzenie służebności. Także nie minął, w świetle zaoferowanych przez uczestnika dowodów, termin zasiedzenia w 1990r., a więc w dacie zmiany przepisów ustalających terminy zasiedzenia. Fakt korzystania z linii od określonej konkretnej daty powinno wykazać uczestnik, bo z faktu tego wywodzi skutki prawne, natomiast data odbioru technicznego linii, jak przyjął Sąd meriti, pozostaje bez znaczenia z punktu widzenia art.292 k.c. Ponadto przed datą 1.02.1989r. posiadanie służebności było realizowane przez Skarb Państwa, wobec czego zasiedzenie biegło na rzecz Skarbu Państwa, a nie na rzecz przedsiębiorstwa państwowego, co oznacza, że niedopuszczalne jest zaliczanie posiadania przez przedsiębiorstwo państwowe wykonywanego przed tą datą do okresu potrzebnego do nabycia służebności przez zasiedzenie przez następcę prawnego tego przedsiębiorstwa, było to bowiem dzierżenie, a nie posiadanie. W świetle powyższego przedsiębiorstwo państwowe, będące kontrynuaotorem przedsiębiorstwa państwowego może liczyć bieg zasiedzenia najwcześniej od 1.02.1989r.

Uczestnik postępowania w złożonej odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz kosztów postępowania przed sądem drugiej instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, na poparcie swoich twierdzeń przedstawiając obszerną argumentację.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż zaskarżone postanowienie należy uznać za trafne.

Powołane w apelacji zarzuty dotyczące naruszenia przepisów prawa procesowego oraz prawa materialnego są chybione.

Sąd Okręgowy generalnie podziela i uznaje za swoje ustalenia faktyczne i prawne poczynione przez Sąd Rejonowy (poza datą zasiedzenia służebności przesyłu), uznając, iż nie ma potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania, ponieważ ustalenia te znajdują oparcie w zebranym w sprawie materiale dowodowym, które to dowody Sąd ten ocenił w granicach zakreślonych przepisem art.233§1 k.p.c., wbrew twierdzeniom skarżącego. Dokonana ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego była swobodna, a nie dowolna. Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważył materiał dowodowy zebrany w sprawie. Równocześnie wnioski tego Sądu, co do faktów w sposób logiczny wynikają z treści dowodów zgromadzonych w niej, a zaoferowanych przez uczestników. Sąd poddał także wnikliwej i gruntownej ocenie cały materiał dowodowy zebrany w niej.

Dodatkowo jedynie Sąd Okręgowy ustala, w oparciu o opinię biegłego K. G., iż linia napowietrzna wysokiego napięcia, której fragment znajduje się na nieruchomości wnioskodawcy, została odebrana przez Zakład (...) 24 lipca 1977r. jako napowietrzna linia relacji (...) R. Zachód (obecnie (...) N.) - (...) S. M., inwestorem jej była Kopalnia (...). Linia ta została przekazana na majątek poprzednika prawnego uczestnika postępowania (dowód: załącznik nr 3, wyciąg z księgi majątkowej, tzw. grupa środków trwałych, z wpisem o przekazaniu w/w linii napowietrznej na majątek poprzednika uczestnika postępowania k.242-243 i 248akt). Poczynienie dodatkowych w tym zakresie ustaleń było konieczne, z uwagi na zarzut podniesiony w apelacji odnośnie powyższej kwestii.

Podzielić należało argumentację Sądu meriti i przyjąć, iż zgodnie z art. 172 k.c., to poprzednik prawny uczestnika - (...) SA nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą w swej treści służebności przesyłu o powierzchni określonej w opinii biegłego geodety polegającej na utrzymywaniu linii energetycznej, prawie jej konserwacji i napraw oraz dostępu w tym celu, odnośnie linii napowietrznej 110 kV biegnącej przez nieruchomość wnioskodawcy przy czym nastąpiło to w 25 lipca 2007r., (a nie jak przyjął Sąd meriti 24 lipca 2007r.) tj. z upływem 30 lat licząc od daty protokołu odbioru technicznego linii objętej postępowaniem, a to w związku z wymaganym upływem okresu 30 lat przy przyjęciu złej wiary posiadacza. Skoro objęcie posiadania przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania co do nieruchomości wnioskodawcy, nastąpiło w złej wierze, to uwzględniając 30 – letni termin zasiedzenia jego bieg zakończył się w dniu 24 lipca 2007r. Tym samym do zasiedzenia przedmiotowej służebności na nieruchomości wnioskodawcy doszło odpowiednio w dniu następnym, zatem 25 lipca 2007r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtował się pogląd, który Sąd Okręgowy podziela, że możliwe jest nabycie przez zasiedzenie, przed dniem 3 sierpnia 2008 r., służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, ustanowionej bezpośrednio na rzecz Skarbu Państwa (do dnia 1 lutego 1989 r.) albo po tej dacie na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego (uchwały z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139 oraz z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 31/13, OSNC 2014, nr 2, poz. 11, a także w niepublikowanych postanowieniach z dnia 14 listopada 2012, II CSK 120/12, z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 129/12 i z dnia 14 czerwca 2013 r., V CSK 289/12).

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego nie udowodnienia przez uczestnika postępowania przeniesienia posiadania urzędzeń przesyłowych, to zarzut ten należy uznać za chybiony. Trafnie przyjął Sąd meriti, iż kolejne przedsiębiorstwa państwowe w imieniu Skarbu Państwa, a ostatecznie uczestnik postępowania posiadali służebność gruntową o treści swej odpowiadającej służebności przesyłu. Także, że doszło do przeniesienia posiadania służebności ze Skarbu Państwa, w imieniu którego władztwo wykonywało przedsiębiorstwo państwowe, na poprzednika prawnego uczestnika i ostatecznie na niego wraz z przeniesieniem wszystkich nieruchomości i całej infrastruktury. Trafnie przyjął Sąd Rejonowy, że przedmiotowa linia energetyczna w 1989r. przeszła w posiadanie Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...) w G.. Od 1993r. należała do (...) SA w G., a następnie do (...) Spółka Akcyjna, tj. poprzednika prawnego uczestnika postępowania, tym samym Sąd Rejonowy zasadnie uznał, że uczestnik wykazał, za pomocą stosownych dokumentów przejście posiadania urządzeń elektroenergetycznych od chwili oddania ich do użytku do nadal. Oznacza to, że w dniu 24 lipca 2007r. upłynęło 30 lat samoistnego posiadania linii energetycznej na nieruchomości wnioskodawcy przez poprzednika prawnego uczestnika. Był to czas niezbędny dla nabycia służebności w złej wierze. W konsekwencji poprzednik prawny uczestnika - (...) SA z dniem 25 lipca 2007r. nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą w swej treści służebności przesyłu o powierzchni określonej w opinii biegłego geodety polegającej na utrzymywaniu linii energetycznej, prawie jej konserwacji i napraw oraz dostępu w tym celu.

Ponadto odnosząc się do powyższego zarzut należy zwrócić uwagę, iż posiadanie jest stanem faktycznym, a nie prawnym, zatem jego przeniesienie nie wymaga innej czynności niż faktyczna. Ponadto należy podnieść, iż w piśmiennictwie zwrócono uwagę, iż „Bez wątplenia, przeniesienie posiadania może nastąpić w każdy sposób określony przepisami dotyczącymi posiadania art.348-351k.c. (zob. E. Gniewek, Kodeks cywilny. Księga Druga ..., Komentarz, Kraków 2001, s. 321), a także iż „Przez przeniesienie posiadania należy rozumieć także przejście drogą sukcesji uniwersalnej” (zob. H. Ciepla i in., Kodeks cywilny. Praktyczny Komentarz z orzecnictwem, t. I ,art. 1 – 352, W-wa 2005,s.328). Sąd Najwyższy w ugruntowanym orzecznictwie przyjmuje, iż „ustawodawca nie stworzył żadnych szczególnych zasad regulujących przeniesienie posiadania służebności, w tym także o treści odpowiadającej

służebności przesyłu, zatem należy do niego stosować ogólne reguły ustalone w art. 348-351k.c. (zob. postanowienie SN z 6.03.2015r., sygn. akt IIICSK 192/14., LEX 166602)., także Sąd Najwyższy w tej kwestii stwierdził, iż „zgodnie z art. 348 k.c. przeniesienie posiadania może nastąpić przez wydanie rzeczy, ponieważ posiadanie jest stanem faktycznym, więc jego przekazanie nie wymaga innej czynności niż faktyczne – następcą w posiadaniu jest ten komu posiadanie dobrowolnie przekazał poprzednik ”(zob. postanowienie SN z 24.05.2013r., sygn. akt VCSK 269/12, LEX nr 1365760). Ponadto posiadanie chronione jest domniemaniami prawnymi z art. 339 – 341k.c., w szczególności domniemaniem ciągłości posiadania. Zatem trafnie zauważa uczestnik postępowania, iż skoro jego kolejni poprzednicy prawni posiadali nieprzerwanie urządzenia przesyłowe, co nie było kwestionowane przez wnioskodawcę, a obecnie posiada je uczestnik postępowania, który jest ich właścicielem, to na mocy domniemań prawnych posiadanie miało charakter ciągły. Należy podkreślić, iż to wnioskodawca, kwestionujący fakt przeniesienia posiadania urządzeń przesyłowych na uczestnika postępowania, jego ciągłość, winien okoliczność tą wykazać, czego jednak nie uczynił w toku niniejszej sprawy (zob. też szerzej motywy orzeczenia SO w Gliwicach z dnia 26.05.2015r, sygn. akt III Ca 270/15). Ponadto zgodnie z art. 55¹ pkt 3 k.c. częścią składową przedsiębiorstwa są prawa wynikające z umowy najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych, czyli w ocenie Sądu Okręgowego również służebności. Zatem, mając na uwadze fakt uwłaszczenia poprzednika prawnego uczestnika, a następnie wykazane przez uczestnika w niniejszej sprawie przekształcenia własnościowe, należy stwierdzić, że ten nabył prawo służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, które zostało zasiedziane przez jego poprzedników prawnych (zob. też orzeczenia Sąd Najwyższego z dnia 30.01.2015r., sygn. akt ICSK 252/13., OSNC 2014/11/117).

Niezależnie od powyższych uwag należy podnieść, iż także dowody zawnioskowane przez uczestnika postępowania w postaci: obszernej dokumentacji technicznej przedmiotowej linii, w szczególności dokumentacji powykonawczej – paszportu linii napowietrznej 110 kV R. Z. – M. (k. 68-72 akt), Instrukcji/Paszportu linii napowietrznej 110kv R. –M. (k.74-77akt) i kart eksploatacji linii 110 - kV R. – S. M., uprzednio określanej jako N. – S. M., w których odnotowywane były czynności wykonywane w związku z eksploatacją i konserwacją w/w linii począwszy od roku 1979 do roku 2005 (k. 78 do 83 akt) oraz opinii biegłego sądowego K. G. (k. 238- 250 akt), z której wynika, że linia, której fragment znajduje się na nieruchomości wnioskodawcy, została odebrana przez Zakład (...) 24 lipca 1977r. jako napowietrzna linia relacji (...) R. Zachód – stacja S. M., także jednoznacznie wykazują na fakt posiadania przedmiotowej linii przez poprzedników prawnych uczestnika, przeniesienia tego posiadania na niego (wraz z konieczną dokumentacją dotyczącą przekazywanej linii) i zachowanie ciągłości tego posiadania.

W trakcie eksploatacji linii dochodziło do przeniesienia posiadania spornej infrastruktury. Nie ulega bowiem wątpliwości, że każde kolejne przedsiębiorstwo przesyłowe dysponowało tymi urządzeniami po przekazaniu ich we władanie przez poprzednika (art. 348 k.c.) – skoro jednak przesył energii dokonywany był przez cały czas od odbioru technicznego przez Zakład (...) do chwili obecnej, a przesył energii przy użyciu spornej linii był dokonywany przez cały czas, bez przerw, to wskazuje na to, iż doszło do wydania (przekazania) służącej do tego infrastruktury.

Odnosząc się do dalszych zarzutów skarżącego za chybione należy uznać twierdzenia wnioskodawcy jakoby przyjęcie przez Sąd Rejonowy daty początkowej biegu terminu zasiedzenia na dzień 24 lipca 1977r. przez poprzednika prawnego uczestnika postępowania nie znajdowało podstaw prawnych jak i faktycznych, skoro był to moment, udokumentowanego przez uczestnika, w toku niniejszej sprawy, wejścia przez jego poprzednika prawnego w posiadanie służebności - daty odbioru napowietrznej linii wysokiego napięcia 110 KV R. Zachód – (...) S. M., której fragment przebiega przez nieruchomość wnioskodawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego, zgodnie z art.176k.c. obecny posiadacz służebności odpowiadającej służebności przesyłu, którym jest uczestnik postępowania, mógł sobie doliczyć do czasu swojego posiadania, czas posiadania swojego poprzednika, którym było przedsiębiorstwo państwowe wykonujące swe uprawnienia na rzecz Skarbu Państwa. Błędne jest stanowisko skarżącego o niedopuszczalności doliczenia okresu sprzed dnia 1 lutego 1989r. z uwagi na treść obowiązującego wówczas art. 128k.c., stanowiącego o jednolitej własności państwowej, albowiem w orzecznictwie Sądu Najwyższego obecnie ugruntowany jest pogląd przyjmujący możliwość takiego doliczenia, niezależnie od

rozbieżności poglądów co do tego, czy przedsiębiorstwo państwowe może być uznane przed dniem 1 lutego 1989r. za posiadacza służebności odpowiadającej służebności przesyłu w rozumieniu art.336k.c. i art.352 k.c., czy też za posiadacza należy uznać Skarb Państwa. Powyższa jednak wątpliwość nie wyklucza możliwości doliczenia do okresów posiadania skutkującego zasiedzeniem okresu władania przez Skarb Państwa lub przedsiębiorstwo państwowe (zob. motywy postanowienia SN z 13.02.2014r., VCSK 167/13, LEX nr 1444407).

Odnosząc się do powyższego zarzutu należy dodatkowo zauważyć, iż początkowo w orzecznictwie Sądu Najwyższego istotnie ukształtował się pogląd negujący samoistność posiadania służebności przez przedsiębiorstwo państwowe. W tym okresie czasu Sąd Najwyższy odmawiał uznania, iż przedsiębiorstwo państwowe było samoistnym posiadaczem służebności, zatem przyjmował, iż okresu władania nieruchomością przez przedsiębiorstwo państwowe nie można zaliczyć do okresu wymaganego do zasiedzenia. Właśnie powyższy pogląd został wyrażony przez Sąd Najwyższy w cytowanym przez skarżącego orzeczeniu tego Sądu z dnia 9 grudnia 2009r., (...). Obecnie jednak dominuje odmienny kierunek w orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszczający uznanie, iż władanie przez przedsiębiorstwo państwowe nieruchomością w sposób odpowiadający treści służebności przesyłu jest posiadaniem w rozumieniu art.352 k.c. i prowadzi do zasiedzenia służebności. Sąd Najwyższy pogląd taki wyraził w wyroku z dnia 10 maja 2013r. (...), także w uchwale z 22 maja 2013r. III CZP 18/13. W tej ostatniej stwierdził, iż „Jeszcze przed wprowadzeniem służebności przesyłu w 2008 r. zakłady przesyłowe mogły zasiadywać prawo do korzystania z cudzej działki. Okres posiadania instalacji przed 2008r. dolicza się do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności”. Podobne stanowisko prezentują także obecnie Sądy powszechnie.

W tym miejscu należy zauważyć, iż funkcjonująca w systemie prawnym zasada jednolitości funduszu własności państwowej nie oznaczała braku samodzielności przedsiębiorstwa państwowego na zewnątrz, negowała ona jedynie tę samodzielność wewnątrz tzn. wobec Skarbu Państwa. W konsekwencji wszelkie roszczenia jakie powstawały ze względu na składniki mienia państwowego pozostające w zarządzie państwowej osoby prawnej, realizowała w imieniu własnym ta osoba (zob. uchwała z 27 czerwca 1984r., III CZP 28/84, zob. szerzej B. Rakoczy, Zasiedzenie służebności przesyłu, LexisNexis, W- wa 2014r., k.86-96).

Obecnie za dominujący należy uznać pogląd Sądu Najwyższego, według którego do okresu wymaganego do zasiedzenia służebności przesyłu, służebności gruntowej i służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu można doliczyć okres posiadania służebności przez przedsiębiorstwo państwowe.

Zatem trafnie Sąd meriti uznał, iż nastąpiło przeniesienia posiadania tego prawa, skoro uczestnik postępowania przedłożył stosowne dowody z dokumentów celem wykazania następstwa prawnego po przedsiębiorstwie państwowym oraz przejścia posiadania na niego i jego poprzedników urzędzeń oraz praw, przy równoczesnym niezakwestionowaniu przez wnioskodawcę następstwa prawnego. Tak więc zasadnie Sąd Rejonowy przyjął, iż do zasiedzenia z uwagi na datę posadowienia i oddania do eksploatacji urządzeń - dnia 24 lipca 1977r. - faktycznie doszło. W niniejszej sprawie początek wymaganego przepisami prawa 30-letniego biegu terminu zasiedzenia przypada na okres, kiedy to przedsiębiorstwo państwowe objęło w posiadanie urządzenia przesyłowe - dzień 24 lipca 1977r., a tym samym i nieruchomość wnioskodawcy w granicach przebiegu napowietrznej linii energetycznej wysokiego napięcia 110kV.

Tym samym za chybiony należało uznać zarzut naruszenia regulacji art. 292k.c. w zw. z art.176 §1k.c. i w zw. z art.172 k.c. i art. 305⁴k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni tych przepisów, wobec skutecznego zgłoszenia przez uczestnika postępowania zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu, w tym wykazania, iż w wyniku wykonania trwałego i widocznego urządzenia przez poprzednika prawnego posiadacza nieruchomości w zakresie służebności przesyłu doszło do zasiedzenia tej służebności.

Uczestnik postępowania jest następcą prawnym podmiotu, na rzecz którego doszło do zasiedzenia służebności przesyłu, o której mowa we wniosku, a w związku z tym roszczenie o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu nie podlegało uwzględnieniu. Z tych przyczyn wniosek w niniejszej sprawie słusznie Sąd Rejonowy oddalił.

W okolicznościach sprawy, trafny zarzut zasiedzenia służebności przesyłu także zniweczył zasadność dalszego procedowania nad wnioskiem wnioskodawcy, w tym przeprowadzania dalszych, niecelowych wniosków dowodowych wnioskodawcy, z punktu widzenia rozpoznania sprawy, tym samym także zarzut naruszenia art.227 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał za chybiony.

Reasumując, z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację wnioskodawcy jako bezzasadną na mocy art.385k.p.c. w zw. z art.13§2 k.p.c. O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art.520§2 k.p.c. w zw. z art.108 §1 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c. oraz § 2.1 i 2, §7.3 i §12.1.1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr.163, poz. 1349 z póź. zm.).

SR(del) Roman Troll SSO Gabriela Sobczyk SSO Barbara Braziewicz